

Psikanaliz Defterleri 13
Çocuk ve Ergen Çalışmaları

Nineler ve Dedeler

Psikanaliz Defterleri 13
Çocuk ve Ergen Çalışmaları

Nineler ve Dedeler



YAPI KREDİ YAYINLARI

İçindekiler

- 7 • Gerekçe Yayın Kurulu
- 9 • Önsöz - Talat Parman
- 15 • Freud ve Kuşaklarötesi Bernard Penot
- 27 • Sonsuz Bir Geri Dönüş mü? Philippe Gutton, Marie-Christine Aubray
- 43 • Nine-Dedeler, Anne-Babalar, Çocuklar: Kuşaklar Boyu Aktarım Dinamikleri Üzerine Düşünceler Alper Şahin
- 55 • Büyükannebabalarımız Ne İşimize Yararlar? Evlat Edinmede Ne Gibi Bir Rol Oynarlar? Alberto Eiguer
- 69 • Büyükannebabalar Üzerine Sorular ve Yanıtlar Patrick Avrane
- 81 • Büyük-Anne Şafak Patavi
- 91 • Baba-Anne Filiz Torun
- 101 • Torun Çok mu Sevilir? Sezai Halifeoğlu
- 109 • Unutulmuş Yollar İrem Göksu
- 117 • Evcil Hayvanlar, Kuşaklarötesinin Elevericileri Richard Durastante, Martine Drevon
- 127 • Nineler ve Dedelerden Torunlara Aile Defterlerinde Yazılı Olan Borçlar ve Alacaklar Talat Parman
- 143 • Katkıda Bulunanlar

Gerekçe

Değerli okurlar,

Yirmi beş yıl önce başladığımız Türkiye’de psikanalizi ve psikanalitik uygulamayı kurumlaştırma çabamızda başarıya ulaştık. Hem ulusal hem de uluslararası düzlemlerde tanındık ve hayli önemli bir yer edindik. Çeyrek yüzyıl bireysel yaşamlar için uzun görünebilir. Ama insanı anlamakta devrim yaratmış bir kuramın uygulamasının Türkiye gibi büyük bir ülkede hızla yaygınlaşmasının başarılı olması açısından da göreceli olarak kısa bir süredir. Bu süre zarfında psikanaliz dernekleri kurduk, onların ulusal ve uluslararası düzeylerde tanınmasını sağladık. Aynı zamanda psikanalizi tanıtmayı ve geliştirmeyi hedefleyen çok sayıda etkinlik düzenledik ve onlarca yayın yaptık. Yirmi beş yıl önce ülkemizdeki psikanalist sayısı bir elin parmaklarını geçmezken, bugün Uluslararası Psikanaliz Birliği’ne bağlı olan İstanbul Psikanaliz Derneği ve Psike İstanbul bünyesinde yüzden çok üye ve aday psikanalist, alanda çalışmalarını sürdürmektedir.

Bugün bir önemli adım daha atıyor ve şimdiye kadar nispeten eksik bıraktığımız çocuk ve ergen psikanalizi alanında yayın ve etkinliklerden oluşacak bir çalışmayı başlatıyoruz. Elinizde tuttuğunuz ve düzenli olarak yayımlanacak olan *Psikanaliz Defterleri Çocuk ve Ergen Çalışmaları* bu çabanın ilk ürünü olarak, psikanalizin ayrılmaz bir parçası olan çocuk ve ergen psikanalizi alanında özgün yazılara ve çevirilere yer verecek. *Psikanaliz Defterleri*’ne yine aynı alanda özgün ve çeviri yapıtların yayımlanacağı ve Cogito Dizisi’nde yer alacak bir kitap dizisi de eşlik edecektir. Türkiye’de bir çocuk ve ergen psikanalizi kitaplığı oluşturmayı hedefleyen bu yayın çabamızı, çeşitli toplantı ve etkinlikler düzenleyerek de desteklemeyi planlıyoruz. 2018 sonbaharından bu yana, Yapı Kredi Kültür Merkezi’nde her ay düzenlediğimiz toplantılarda çocuk ve ergenlerin sorunlarını psikanaliz kuramından ve uygulamasından yola çıkarak tartışıyoruz.

Mesleki yaşamlarında çok uzun süredir çocuk ve ergen analizanlarla çalışan bizler, psikanalizin bir “bütün” olduğuna inanıyoruz. Evet, psikanalizin ilk uygulamaları erişkin bireylerle yapılmıştır ve psikanalitik çerçeve ve düzenek de bu yaş grubuna göre düzenlenmiştir. Ve şüphesiz çocuk ve ergenlerle çalışırken analitik çerçeve ve düzenekte bazı değişiklikler yapmak

gerekmektedir. Ancak psikanalitik kuram ve süreç analizanın yaşına göre değişmez. Sigmund Freud'dan başlayarak hemen tüm psikanalistler, insan ruhsallığını doğumdan ölüme kadar bir süreklilik içinde gelişen dinamik bir yapı olarak ele almışlardır. Bugünün sorunlarının kaynağının geçmişte yattığını öngören psikanalitik yaklaşıma göre, bir erişkinin psikanalizinde yalnızca günceli değil geçmişi yani çocukluk ve ergenlik dönemleri de zorunlu olarak ele alınır. O nedenle erişkinle yapılan psikanalitik çalışma bile bir anlamda bir çocuk ve ergen psikanalizi uygulamasıdır. Öte yandan çocuklarla, ergenlerle dahası bebeklerle yapılan psikanalitik çalışmalar, psikanalitik kuramın gelişimine çok önemli katkılar sağlamıştır.

Bugün ortaya çıkışının üzerinden yüzyıl geçtikten sonra, psikanalizin erişkin-çocuk-ergen-yaşlı bireylerle olan özgün uygulamalarının tek bir bütünü yani “psikanalizi” oluşturduğunu söyleyebiliriz.

O nedenle “tek bir psikanaliz var” diyor ve analizanın yaşı ne olursa olsun onunla çalışanın da –seansta bilinçdışını, aktarım/karşı aktarım ilişkisini ve çerçeveyi dikkate aldıkça– “hep aynı psikanalist” olduğunu söylüyoruz.

Yayın Kurulu

Önsöz

27 Eylül 1994 İstanbul Psikanaliz Grubu'nun ilk toplantısının yapıldığı gündür. Bu tarihi Türkiye'de psikanalizin kurumlaşmasının doğum günü olarak kabul edebiliriz. Aradan otuz yıl geçti. Otuz yıl özellikle bir psikanaliz topluluğu söz konusu olduğunda birkaç psikanalist kuşağı demektir. Bu saptamadan yola çıkarak İstanbul Psikanaliz Grubu'nun kurulduğu tarihten bu yana en az üç psikanalist kuşağının oluştuğunu kolaylıkla söyleyebiliriz. Üç kuşağın varlığı ise kurumsal bir yapı için bir geleneğin oluşmaya başladığını gösterir. Bu da aynı zamanda bir bilgi birikiminin ve bir uygulama şeklinin kuşaktan kuşağa iletilmesinden oluşan bir "mirasın" ortaya çıktığını anlamına gelir. Miras üst kuşakların alt kuşaklara bıraktığı, onların da paylarına düşeni zamanı geldiğinde kendi katkılarını ekleyerek sonrakilere aktardıklarıdır.

Psikanaliz Defterleri'nin bu sayısına "Nineler ve Dedeler" konusunu seçerken hem ülkemiz psikanalizin artık bir kuşaklar zincirine sahip olduğundan ve bir mirasın iletiminin söz konusu olduğundan yola çıktık, hem de bu konunun psikanaliz yazınında hayli az ele alınmasının yarattığı boşluğu doldurmaya çalıştık. Bu bağlamda bu sayı içinde yer alan yazılar arasında ilk sırayı Türkiye psikanalizini kurumlaştıranların "ağabeyi" olarak kabul edebileceğimiz Fransız psikanalist Bernard Penot'ya verdik. Penot "Freud ve Kuşaklarötesi" başlıklı yazısında önce tüm psikanalistlerin evrensel büyük-babası olan Freud'un kendisinden önceki tıbbi mirası nasıl değerlendirdiğini ve ona ne katkılar sağladığını anlatıyor. Daha sonra Freud'un mirasını ondan sonra gelen psikanalist kuşaklarının nasıl değerlendirdiklerini sorguluyor. Bernard Penot son olarak yazısının da ana mesajı olan Freud'un mirasının bir bütün olarak ele alınması gerektiğine ve yalnızca bir ögesinin ön plana çıkarılmasının psikanalizin kuramsal bütünlüğünü bozduğuna vurgu yapıyor.

Ergen psikanalizin Bernard Penot gibi Fransa'daki bir diğer önemli adı olan Philippe Gutton ise "Sonsuz Bir Geri Dönüş mü?" başlıklı yazısına ergenlerle yaşlıların yollarının sıklıkla kesiştiğini söyleyerek başlıyor. Ergenlik ve yaşlılığı "çeper yaşlar" ve "daha fazlasına ve/veya daha azına sahip olma krizleri" olarak tanımlıyor ve daha sonra kuşaklararası olanın ayırdığı ve çözdüğü yerde, kuşaklarötesinin birleştirdiğini ve bağladığını

belirtiyor. Gutton kuşaklararası ve kuşaklarötesi kavramları arasında bir ayırım yaparak büyükannebabalar ile torunlar arasındaki ilişkileri anlamakta ve yorumlamakta biz klinisyenlere çok önemli bir kavramsal çerçeve sunmuş oluyor.

İstanbul Psikanaliz Derneği ve *Psikanaliz Defterleri* yayın kurulu üyesi Alper Şahin “Nine-Dedeler, Anne-Babalar, Çocuklar: Kuşaklar Boyu Aktarım Dinamikleri Üzerine Düşünceler” başlıklı yazısında Yunan mitolojisinin kahramanları Oidipus ve Auge öykülerini, Sofokles’in *Üç Tebai Oyunu* yapıtıyla birlikte düşünüyor. Şahin, Oidipus ve Telefos’un kişiliklerini üç kuşağı içine alacak biçimde çözümlüyor ve bu öykülerdeki kuşaklararası aktarımın dinamiklerini anlamaya çalışıyor. Psikanalize de temel oluşturmuş bu mitleri incelerken Fransız psikanalist Haydée Faimberg’in ele aldığı şekliyle aile ilişkilerinin kuşaklar boyu süren narsistik özelliklerine vurgu yapıyor.

“Büyükannebabalarımız Ne İşimize Yararlar? Evlat Edinmede Ne Gibi Bir Rol Oynarlar?” başlıklı metninde Fransız psikanalist ve psikanalitik aile terapisti Alberto Eguier, kuşaklarötesi kalıtımın ailenin evrimi üzerindeki etkisine, özellikle de çocuk edinme bağlamında ışık tutmaya çalışıyor. Büyükannebabaların bu konuda önemli bir rol oynadıklarını düşünen Eguier onların kendilerinden, geçmişlerinden, kendi ilkelerinden ve yaptıklarından söz ederlerken torunlarının eğitimine doğrudan katılabildiklerinin de altını çiziyor. Ve ayrıca günümüz dünyasında onlara daha fazla gereksinim duyulmakta olduğunu, çünkü yaşam beklentisinin artmasıyla geçmişe oranla çok daha uzun bir süre torunlarıyla birlikte kalabildiklerini belirtiyor.

Dördüncü yazı büyükannebabalarla ilgili yazılmış az sayıdaki psikanalitik yapıttan birini kaleme almış olan Fransız psikanalist Patrick Avrane ile yaptığım bir söyleşi. Avrane bu konunun neden psikanalistler tarafından yeterince ele alınmamış olduğunu, buna karşın kendisinin büyükannebabalara neden ilgi duyduğunu yılların birikiminden yola çıkarak açıklıyor. Kuşaklararası rekabet ve benlik idealinin kuşaklararası iletimi üzerine sorduğum sorulara da aynı derinlikle yanıt veren Avrane, son olarak hayli uzun bir zaman dilimine yayılan özellikle çocuklarla olan klinik deneyimine dayanarak bir psikanalistin mesleğini uygulamaya başladığı andan itibaren özellikle de çocuklarla çalışırken kuşak sorunuyla karşılaştığını ve bunun onun karşıaktarımının bir parçası olduğunu kabullenmesi gerektiğini belirtiyor.

İstanbul Psikanaliz Derneği’nin formasyonda analistlerinden Şafak Patavi ise “Büyük-Anne” başlıklı yazısına, Sigmund Freud’un Goethe’nin *Şiir ve Hakikat* adlı yapıtı üzerine olan düşüncelerini içeren “Çocukluktan Bir Anı, Şiir ve Hakikat” başlıklı çalışmasına değinerek başlıyor. Freud’un ak-

tardığına göre şair henüz ölen büyükannesini “Evin başka bir bölümünde sessiz, dostane bir ruh gibi yaşayan büyükanne” sözleriyle anmaktadır. Önce büyükanne ve annelik arasındaki ilişkiyi ele alan ve daha sonra büyükannebabalığı bir kavram olarak sorgulayan Patavi, “büyükkanne ve büyükbaba ile torun arasındaki ruhsallık içi ve kişilerarası ilişkiyi ve bu bağın ruhsal etkilerini belirtmek” için kullanılan bu kavramın kronolojik bir aşamayı değil, belirli bir ruhsal yapıya ve gelişim sürecine sahip bir akrabalık bağına ifade ettiğinin altını çiziyor.

İstanbul Psikanaliz Derneği üyesi psikanalist Filiz Torun ise “Baba-Anne” başlıklı yazısında Filistinli filozof, edebiyat eleştirmeni ve aktivist Edward Said’in müzikten ödünç aldığı “kontrpuan” kavramını kuşaklararası ilişkileri açıklamak için kullanıyor. Torun’a göre kuşakların bir aradalığı ancak kontrapuantal bir durumla mümkün olur. Çünkü böylece farklı sesler, farklı yaşlar, farklı cinsiyetler bir arada bulunabilir ve ancak bu şekilde bir uyum (armoni) oluşturulabilir. Torun ayrıca “baba-anne” tanımının aynı sözcükte hem babayı hem de anneyi bir araya getirdiğine ve dolayısıyla cinslerarası ve kuşaklararası tamamlayıcılığa gönderme yaptığına ama aynı zamanda babadaki kadınsıya işaret ettiğine dikkatimizi çekiyor.

“Torun Çok mu Sevilir?” metnini Psike İstanbul Derneği ve *Psikanaliz Defterleri* Yayın Kurulu üyesi psikanalist Sezai Halifeoğlu kaleme aldı. Halifeoğlu bu yazısında ‘bireyin ve türün yaşamda kalmasına hizmet eden bağ kurma eğilimi insanın içgüdüsel bir donanımdır, diğer canlılarda olduğu gibi bizim içgüdülerimiz de doğal seçilimin bir sonucudur’ diyerek büyükannebabalığı bir içgüdü olarak tanımlamayı öneriyor. Evrim bankasının canlılarda genlerin aktarımını, dolayısıyla devamlılığını kolaylaştıran ve mümkün kılan yollara yatırım yaptığını ve annesbabaları çocuklarına tutkuyla bağlayan bu içgüdü’nün yaşlanıp çocuklarının çocukları olduğunda onları torunlarına da bağladığını belirtiyor. Halifeoğlu kuşaklararası rekabeti de bir içgüdü olarak tanımlayarak üreme içgüdü’sünün türün, rekabet içgüdü’sünün bireyin hayatta kalmasına hizmet ettiğinin ve her ikisinin de birbirine örülmüş olarak var olduğunun altını çiziyor.

İstanbul Psikanaliz Derneği’nin formasyonda analistlerinden İrem Göksu torunların hem yeni bir yaşam hem geleceğe miras hem de geçmiş kuşakların doyurulmuş ve doyurulmayan arzuları ile yaşanmış veya bastırılmış duyguların birer yansıması olduğunu belirterek başladığı “Unutulmuş Yollar” başlıklı yazısını ‘büyükkanne ve büyükbabalar için torunların varoluş sürekliliğini ve yaşam döngüsünde bıraktıkları izleri temsil ettiklerini’ söyleyerek sürdürüyor. Göksu büyükannebababa kuşağı için artık söz konusu olanın yaşlılık ve ölümlle yüzleşme olduğundan yola çıkarak

yaşlanma sürecindeki bireyin bilinçdışında uzun yıllar boyunca birikmiş ve bastırılmış olan arzular ve duyguların beklenmedik bir şekilde su yüzüne çıktığını François Villa ve Alain de Mijolla gibi yaşlılık üzerine yapıtlar vermiş psikanalistlere gönderme yaparak belirtiyor. Çocuk ve ergenlerin çoğu kez ölümle ilk karşılaşmalarının büyükannebaba kuşağından birinin kaybıyla olduğunu da vurguluyor.

Fransız aile psikanalistleri Richard Durastante ve Martine Drevon “Evcil Hayvanlar, Kuşaklar ötesinin Elevericileri” başlıklı yazılarında klinik olgulardan yola çıkarak ergenlerin kökenlerini ve kendilerini çevreleyen gizemleri anlamlandırma arayışlarında, bazen sorularıyla bazen de bu arayış sözcüklerin ötesine geçtiğinde riskli davranışlarıyla annebabalarındaki ve ailelerindeki kuşaklarötesi karanlık noktaları yeniden harekete geçirdiklerini belirtiyorlar. Bu bağlamda bazı ergenlerin ruhsal dengeleri için çok önemli bir unsur olarak gördükleri evcil hayvanlarla aile içindeki annesaba eksikliklerini kısmen de olsa telafi ettiklerini ve bu hayvanların aile içindeki yerlerini ve söz konusu ergenlerin onlarla olan ilişkilerini yorumlayarak bazı ruhsal patolojilerin anlamlandırabileceğini ve bu ailelerin örselenmiş geçmişlerinin bazı yönlerinin aydınlatılmasında bunların kullanılabileceğini belirtiyorlar.

Son yazı İstanbul Psikanaliz Derneği ve *Psikanaliz Defterleri* Yayın Kurulu üyesi olarak bana ait. “Nineler ve Dedelerden Torunlara Aile Defterlerinde Yazılı Olan Borçlar ve Alacaklar” başlıklı metnime ruhsal iletimin kuşaklararası nasıl gerçekleştiğini sorgulamakla başlıyorum. Sigmund Freud’un, ruhsallığın “kalıtsal Altbenlik, Altbenlikten türeyen Benlik, Oidipus’un ve dolayısıyla annesabanın Üstbenliklerinin mirasçısı olan Üstbenlikten” oluştuğu görüşüne yer vererek ruhsallığın oluşumunda kuşaklararası iletimin temel rolüne gönderme yapıyorum. Daha sonra kuşaklararası iletimin önemli unsurlarından olan borçlar, bağışlar ve bunların ödenmesi konusunu Macar asıllı Amerikalı psikiyatr ve aile terapisti Ivan Boszormenyi-Nagy’nin görüşlerinden yararlanarak ele alıyorum. Bu bağlamda aile içi hesaplaşmaların bağışlar, borçlar ve alacakların aile defterlerindeki bu kayıtları üzerinden yapıldığına değinerek “bu aile defterleri sayesinde borçlar, alacaklar, görevler, hak edilenler kısaca tüm hesaplar kuşaktan kuşağa iletilmektedir” diyorum. Son olarak bu borç duygusuyla hesaplaşmanın sıklıkla ergenlik krizi sırasında annesabayla ilişkiler dolayısıyla ortaya çıktığına vurgu yapıyorum.

Türkiye psikanalizin kurumlaşmasının otuzuncu yılında kuşaklardan kuşaklara iletilenlerin değerinin bilincinde olarak nineler ve dedeler üzerine

bir sayı hazırladık. Bu sayıya Türkiye'deki farklı psikanaliz kuşaklarına ait yazarlar ve çevirmenler katkıda bulundu. Diğer deyişle Türkiye psikanalizinin nineleri ve dedeleri, anneleri ve babaları ve elbette torunları, ortak mirasın hem korunmasında hem zenginleştirilmesinde üzerlerine düşeni yaparak bu sayıda paydaş bir çalışma ortaya koydular.

Türkiye psikanalizini kuranların ve onu yaşatanların miraslarının bir parçası olan *Psikanaliz Defterleri*'nin "Nineler ve Dedeler" sayısının siz psikanaliz okurlarının ilgisini çekeceğini umuyorum.

Talat Parman

Bernard Penot
Çeviren: Talat Parman

Freud ve Kuşaklarötesi

Freud kuramsal gelişiminin başından sonuna kadar akıl hastalığının oluşumunu açıklayabilecek olan kuşaktan kuşağa iletim aşamalarında nelerin aktarıldığı konusunda kayda değer bir evrim geçirmiştir. Ancak her şeyden önce bu tür bir iletimin somut biçimi konusundaki yaklaşımı değişmiş ve çeşitlenmiştir. Joseph Breuer ile yakın işbirliği içinde yürüttüğü *Histeri Üzerine Çalışmalar* ile eşzamanlı olan 1890'lardaki ilk yayınları, hâlâ kalıtsal olarak iletilen yapısal bir zeminin varolduğu düşüncesinin etkisi altındaydı.

Psikonevrozların İletimi

Freud'un Viyana'da aldığı eğitim, onu kuşaksal iletimi genel *kalıtım* kavramı üzerinden düşünmeye yöneltiyordu. Ancak 1884-1885 yıllarında Paris'te yaptığı staj, ona Charcot'un Salpêtrière'de yatırılan çeşitli histeri türlerinde organik olmayan gerekirciliği (*déterminisme*) başka bir deyişle olası psikogenez¹ ustalıkla göstermesine tanık olma fırsatı verdi. Ancak Charcot bu durumu yapısal olarak kırılğan bireylerin (yalnızca kadınların değil) yaşadığı bir travmanın etkilerine atfediyordu. Dolayısıyla kırılğanlığın kalıtsal olduğu düşüncesi sürüyordu. Paris'te aynı zamanda sinir hastalarında (özellikle halktan gelenlerde) yozlaşma (*dégénérescence*) olduğu düşüncesi de hakimdi.

Freud'un 1896'daki ilk yayınlarında, kalıtsal iletim kavramının onun gözünde hâlâ, bir sinir hastasında psikonevrozun gelişimini destekleyen *yapısal zemini* oluşturmak için aileden iletilen şeyleri kapsama eğiliminde olduğu görülmektedir. Ancak Freud'un o zamanki temel kaygısı, tıp camiasını bu "kalıtsal" unsurun kesinlikle nöropatik hastalığın bir koşulu olmasına karşın, bunun özgün nedeninin cinsel nitelikteki travmatik deneyimlerde yattığına ikna etmektir.

1 Psikogenez, psikolojik süreçlerin veya özelliklerin gelişimine verilen ad. (ç. n.)

Bu nedenle şöyle belirtir: “Büyük nevrozların patogeneğinde kalıtım, her olguda güçlü ve hatta çoğu durumda vazgeçilmez bir koşul olma rolünü üstlenir. Bunu özgül nedenlerin işbirliği olmadan yapamaz, ancak kalıtsal eğilimin önemi, sağlıklı bir birey üzerinde etkili olan aynı özgül nedenlerin belirgin bir patolojik sonuç yaratmayacağı, oysa yatkın bir kişide bu etkilerin nevroz oluşturacağı, nevrozun gelişiminin yoğunluğu ve kapsamının da bu kalıtsal yapının derecesine uygun olacağı gerçeğiyle kanıtlanmıştır.”² Freud burada da Charcot’nun bakış açısını sürdürmektedir.

Bununla birlikte Josef Breuer tarafından başlatılan hipnotik endüksiyon yöntemini kullanarak izlediği nevroitik hastaların düzenli tedavisi, Freud’un kısa süre sonra bu cinsel travmaların, kendi araştırma yöntemiyle her olguda bulduğu, hastanın yakın çevresiyle ilgili erken deneyimlerine atıfta bulunduğunu düşünmesine yol açmıştır. Daha sonra “şimdiye kadar kalıtımla anlaşılabilir olmasa da bir yatkınlığa indirgenen şeyi erken dönemde edinilmiş olarak açıklayabilme”³ projesini geliştirir ve ekler: “Nevrozun bu ailevi oluşumunun bizi kalıtsal bir eğilim varsayımına yöneltmeye yatkın olup olmadığını kendinize sorun, ancak burada yalnızca sözde bir kalıtım vardır ve gerçekte çocuklukta bir bulaşmanın aktarımı söz konusudur.”⁴

İki yıl sonra, bütünüyle genetik bir iletim düşüncesinden daha da uzaklaşmıştır: “Nöropatik eğilimin kendisi genel bir yozlaşma işareti olarak düşünülüyor ve bu nedenle bu kullanışlı teknik terim, doktorların yardım etmekten aciz olduğu bu zavallı hastalara karşı ölçüsüzce kullanılıyor. Neyse ki gerçekte durum farklıdır. Nöropatik eğilim vardır ancak bunun psikonevroza yol açmak için yeterli olduğuna itiraz ediyorum... Bireyin hastalıklı yazgılarını atalarının yaşadığı deneyimlere indirgeyerek çok ileri gittik ve gebe kalma ile bireyin olgunlaşması arasında, daha sonraki bir duygulanımın tohumlarının edinilebileceği uzun ve önemli bir yaşam dönemi, çocukluk dönemi olduğunu unuttuk.”⁵ Psikonevrozların asıl nedeninin erken çocukluk dönemindeki baştan çıkarma deneyimlerinde bulunduğunu öne sürer.

Çok geçmeden, bir yetişkin tarafından baştan çıkarılma eyleminin olgusal gerçekliğinin sıklıkla sorgulanabileceğini fark etmişti. Bu durum her şeyden önce kendi çocukluk deneyimleri için geçerliydi. 1896’da babasının ölümünden sonra yaptığı oto-analizde bunları anlamaya başladı. Söz konusu travmatik deneyimleri, temelinde *öznel* olarak görmeye başladı, bunlar hastanın kendisine gerçekten yapılan sapkın eylemlerden (ki bunu *neurotica*

2 Freud S. (1896 a), *L’hérédité et l’étiologie des névroses*, OCF. III, PUF, Paris, 1989, s. 111.

3 Freud S. (1896 b), *Sur l’étiologie de l’hystérie*, OCF. III, PUF, Paris, 1989, s. 161.

4 Freud, S. (1896 b), *agy*, s. 168.

5 Freud S. (1898), *La sexualité dans l’étiologie des névroses*, OCF. III, PUF, Paris, 1989, s. 234.